

Az 1-es öltöző

A szemérmét nyilván azért kapja az ember, hogy ne félelemmel, hanem derűvel váljon meg önmagától.

Elkezdte festeni magát. Az árkokat a szeme alatt, a ráncokat és a bőr gyűrődéseit. Még nem volt annyira öreg. Meredt szemekkel nézett a tükörbe, a ceruza hegyét figyelte, nem mert a saját szemébe nézni. Már jelmezben volt, pedig még az első figyelmeztetés sem hangzott el. Így volt ez már húsz éve. S ez volt az utolsó, ami még megmaradt. Amihez ragaszzkodott. Na meg az a pár apróság, cse-csebecsék, fényképek, egy-két régi, gyűrt, megsárgult szélű színlap, mely, mint a további, immár nem kézzelfogható, de az egyre ritkuló ivászatok alatt szintén elő-előkerülő, és közszemlére tett lelki kacatok, csókok emléke, pár fellángolás, a válása, ott porosodtak a tükör körül, a körtesor izzó fényében felejthető vacakokká pörkölődve az évek alatt. A szemével végzett. Behunyta. Söhajtott. A lelkébe se akart már belelátni. Felnézett. Nézte a száját. Ha ez a száj beszélni tudna, gondolta. Ki mindenkit meg nem csókolt már ez a száj! Színpadon, a kulisszában, a zsinórpadon... aztán máshol is, persze, mennyit élt a szájam már, gondolta, többet élt, mint én magam! Ezen elmosolyodott, mert bár, ahogy korosabb lett, szeretett kimértnek, határozottnak és roppant racionálisnak látszani, azért még fel-felde-rengett benne a derű is olykor, ha a legtöbbször savanyú irigykedéssel is gondolt Zolira, így nevezte, per Zoli, mert még láthatta színpadon a színészkirályt, hovatovább ómiatta lett színész, és ugyanúgy szeretett volna meghalni is, egy vonat alatt, mint Latinovits, néha meg úgy, mint Szécsi, de mindenképpen rejtélyesen és módfelett tragikusan. Abban a mosolyban is volt valami gyönyörű és utánozhatatlan flegma: majd meglátjátok! Majd megtudjátok, hogy... Na persze, ő már tudta. Ezért is mert elmosolyodni néhanap, ha eszébe jutott. Hány szerep! Hány meghajlás! A tablóban, míg dübörgött a taps, mindig behunyta kicsit a szemét, mintha már nem lenne jelen. Visszafogottan és szerényen arra gondolt, hogy ő már nincs is itt, nem is él, csak föntről látja a színpadot, az égből nézi a kollégákat, ahogy állnak sorban a rivaldában, s a lelkükben valami úr támad olyankor, valami hiány, az ő hiánya, s ő érzi odafönt, hogy mind rá gondolnak most, amíg a tabló alatt szól az ütemes taps. Hát ezen mosolygott most is talán. Aztán tovább festette magát. Akkor kopogtak.

Tilos az Á, kérem, kiabálta ki, és gondterhelten összeráncolta homlokát. Az ajtó kinyílt. Egy barnás szőke nő állt meg a küszöbön, piros cipőben. Kláríka volt, most végezte a főiskolát. Bejöhetek, kérdezte Kláríka. Parancsolj, mondta a férfi hanyagul, rendületlenül a tükörrre függesztve tekintetét. Csak gondoltam, mondta Kláríka, hogy benézek. Te nem gondoltad, drágám, te benéztél, felelte a férfi. Ül le, foglalj helyet, miben segíthetek? Kérsz egy pálinkát? Ott van az ablakban. Kláríka leült az aprócska öltözőben, a sminkasztallal szembe bezúfolt heverő szélére, hátra nyújtotta hosszú és fehér, formás karjait, reájuk támaszkodott, a lábait keresztbe tette, és cipője orrára nézve felsóhajtott. Gratulálok a díjához, édesem, mondta, vagy inkább fújta, a tüdejéből kiáramló illatos levegővel szelelte el ezt a gratulációt, némiképp zavarban lévén, valamint azért, mert egészen másra gondolt közben, ezért nem is ügyelt a tiszta artikulációra. Semmiség, dörmögte a férfi, azért mindenesetre köszönöm. Szerintem, megérdemelted, mondta Kláríka, és csücsörített. Te, kezdte, majd piros, egyébként meg már bordóra rúzsozott ajkait kissé összeszorítva megismételte, te, nagyon megérdemelted. Sok mindent megérdemelsz... Ezt hogy érted, kérdezte a férfi hátrafordulva, kezében a szemceruzával. Gúnyolódsz? Én, csodálkozott el Kláríka, soha, édes, súgta aztán, és kicsikét feljebb húzta lábain a lila bársonyszoknyát, mely ruhadarabot maga is jelmezként viselte az Özvegy Karnyónéban. Na jó, kiáltott fel a férfi, mit akarsz? Megmondtam, hogy vége. Egyszer már elváltam. Most nem akarok... Jó volt, szép volt veled, de elég! Azért egy pálinkát még ihatsz velem, mondta Kláríka, akinek a szeme se rebtent az imént elhangzottak alatt, éppen csak az a szoknya csúszott még feljebb egy kicsit. A férfi úgy tett, mintha nem látná. De hát Istenem, mi mindent nem látott, amiről meg úgy tette, mintha ő látta volna meg legelőbb. Na jó, mondta békülékenyen. Igyunk, elvégre játszani is annyi piával szabad, amennyivel bepróbálta az ember, mondta még nevetve, markírozva nevetett, nem azért, mert őszintén nem tudott volna néha, de úgy vélte, hogy a keresetlenség legjobb eszköze némi modoros allűr, nevetett hát, aztán felállt. Odalépett az ablakhoz, kinyitotta, s a belső szárny mögül leemelte az üveget. Aztán töltött két papírpohárba, gyűlölte az ilyesmit, de a stapedlik mind eltörtek a legutóbbi premieren, amikor Eszterrel ittak itt, és Eszter ügyetlenkedett, mert az volt élete első főszerepe, és kicsit többet ivott, mint amennyit fel tudott volna dolgozni a szervezete. Kláríka nézte, ahogy tölt. Tudta Esztert meg a poharakat. Nem is szólt. Felállt, és odalépett a férfi elé. Nagy művész vagy, súgta neki. Büszke vagyok, hogy veled játszhatok... Játszhatom, mondta a férfi halkán, aztán átadta Kláríkanak az egyik poharat, a magáét meg a magasba emelte. A művészetre, drágám, mondta öblös hangon és lehúzta az italt. Kláríka belekortyolt a pálinkába, aztán a kissé összehúzott szemekkel megint felnézett a férfira. Csodás színész vagy, búgta oda. A férfi szerényen töltött megint. Ugyan, ugyan, ne mondj már ilyeneket, morogta, bár az is igaz, hogy igen. Ha jobban belegondolok, és miért ne gondolhatnék jobban is bele, húsz éve a pályán vagyok, eljátszottam mindent, sikerem volt, mégsem vittem semmire, a lakásom harminc négyzetméter, autóm nincs, félretett pénzem sincs, nyugodtan kijelenthetem, hogy semmim sincs, pedig mindig alázattal dolgoztam, mindig igyekeztem a tehetségemhez mérten... És hát így akkor jobban is belegondolhatok, hogy valójában tényleg egy remek színész vagyok, még ha erre akkor sem kíváncsi senki, ha most ez a díj... Itt elakadt, megemelte a papírpoharat, és megint ivott. Megint lehúzta. Drágám, egészségedre, vetette aztán oda Kláríkanak, aki lenyűgözve nézte. De legalább most, most végre ők is észrevették, suttogta, aztán letette a maga poharát, és egészen közel lépett a férfihoz. Nem szabad, Klári, nem szabad, mondta az zavartan, de Kláríka szája már a szájához ért, így Kláríka sohasem tudhatta meg, hogy mi az, amit nem volna szabad, csak csókolt tovább, és közben azt súgta a férfi fülébe többször is, hogy csodás,

meg hogy remek. A férfi arcán elkenődtek a ráncok, lehámlott róla a kor, az alapozó beült a valódi ráncaiba, mintegy kitöltötte az elmúlt húsz év hézagait, az átpróbált éjszakák minden nyomát, a küzdelmek apró árkait, az arca kisimult, és csak csókolt, éhesen, szélesen, vadul, hogy Klárrika száján elkenődött a bordó rúzs, és a férfi maradék, még el nem maszkolt saját ráncai is megteltek a bordó zsírral, így azok is belesimultak abba a csókba, és Klárrika arca is egészen el volt már mázolódván, fekete tus tapadt a fehér orcára, lenyomódott a bőrén a férfi kora és minden keserősége, ráncos volt már, amikor lecsusszant róla a lila bársonyszoknya, és hanyatt vágódott a sokat harcolt öreg heverőn, míg a férfi még egyet töltött, és lehúzta, aztán lehúzta, és Klárrikára vetette magát. A piros cipő nyíló virágként hajladozott a férfi meztelen fenéke felett.

És nem zavart, hogy ők, hogy pont ők adták, kérdezte Klárrika lihegve, amidőn a férfi benne ügyködött. Nem érdekel, hogy kik, lihegte vissza a férfi, már nem érdekel, régóta nem, lihegte, és megemelte Klárrika fenekét, hogy mélyebben és alaposabban működhessen tovább. De hát te, te nem szereted őket, zihált Klárrika. Senkit nem szeretek, zihálta vissza a férfi. Senkit, sikoltott Klárrika. Senkit, nyögött a férfi. Tönkretették ezek a művészetet, nyögött megint. Igen, sikított fel Klárrika megint, és elélezett. Állatok, kiáltott fel a férfi is, aztán kezeit Klárrika torkára szorítva elment maga is.

Ezt nevezem én művészi átélésnek, mondta, ahogy feltápázkodott, és visszaült a tükör elé, hogy újrajzolja arcán a saját öregkorát. Klárrika felült, felhúzta a szoknyát, aztán a férfi mögé lépett, és belenézett a tükörbe maga is. Öregszem, mondta bánatosan. És akkor elhangzott a hangszóróból az első figyelmeztetés. Volt még idejük.

Úgy léptek színpadra mind a ketten, mint mindig. Simán ment. A színpad sárga volt, mint mindig, akár egy fűrészpóros cirkuszi porond. A világítási hídról finom, szőke por hullott alá, felszikkasztott a reflektorok előtt, és ugyanez a por szállt fel a színészek arcáról is, az ujjak közül, a szájukból, ki tudja, honnan jön, mikor fedi be a tárgyakat, az embereket, az életet. Erre gondolt, amikor megszólalt. Olyan szivacsos volt a torka, talán az is megkövesedett már a portól, gondolta, és úgy találta, hogy ameddig ellát, a zsöllye első tíz sorában kifestett, elmaszkolt emberek ülnek, torz maskarák, akik jóval az előadás előtt felszikkasztott csak egy tussal önmagukra az érdeklődés, a vigyor, a düh, a káröröm, a vágy, a halál, az öröm, a józan műélvező bölcs mosolyának kiismerhetetlen, fekete és letörölhetetlen vonalait.

Transz

A Nagyszínpad kitértette száját az éjszakára, mint egy csontos, vasakkal kipeckelt állkapocs. Az üvöltés ilyenkor már elmarad, tizenegy óra múlt, Óbudán alszanak, a lázadást meggátolja az önbecsülés, a beilleszkedettek kárpótlása az örökös fájdalomért. A színpad előtt pár fiatal hevert a letaposott fűvön, mint egy tüntetés sebesültjei, belenyugodva, hogy ma sem véreztek el, bár hajnalig még történhet valami érdekes.

A meredek rámpán, mely a színpad hátsó részében állt, az egyik melós legurította az utolsó elszállítandó konténer a kamionokhoz, majd hátát nekivetette a nappali forróságtól szinte még mindig tüzes fémcsőeknek, elővette az öngyújtóját meg a cigijét, de nem gyújtott rá, csak a lánggal szórakozott, meggyújtotta, eloltotta, mintha üzenne valakinek. A sofőr biccentett, beszállt és beindította a motort. A biztonságiak kinyitották neki a kordonokat. Páran megpróbálták benézni a zenekarok számára beállított lakókocsik felé, de az örök arrébb terelték őket, bár a fekete fóliák, amik úgy lógtak a kerítés tetejéről, mint

komor drapériák egy elegáns ravatalozó falán, amúgy is eltakarták a belátást. A kamion lassan kigördült az éjszakába, s imbolyogva továbbhaladt a poros úton. El kell vinni, ami már felesleges. A gyerekek rácsaptak a nehéz kocsiszekrényre, összeverődtek harmincan is, üldözték a teherautót, a sofőrnek is bekiabáltak, aztán elunták, lassan széteszlott a csapat, eltünedeztek a sötét, bokros részeken a Tilos sátor, a Színház vagy a Csónakház felé. Az élet bolond burjánzása ez. Őrült gyarapodása a fantáziának. A történes nyirokrendszere. A műszakiak is elindultak már a bázisra, majd megvacsoráznak a menzán, aztán előveszik a rekeszekben hűtött sörüket, whiskyt vételeznek, és ledőlnek ők is az üdülő házai között, és lehunyják végre a szemüket. Csak az az egy maradt ott, a rámpa vasának dőlve, a félsötét égen felsejlő csillagokat szemlélve.

Aztán, mintha nem tudna ellenállni, zuhanni kezdett megint felfelé, már ötödik napja minden éjszaka, amióta tudja, hogy vége... Egyszerűen leesik a földről, és fölzuhan a csillagok közé.

Eltette az öngyújtóját. Próbálta visszanyerni a kontrollt az érzései felett.

A nő nem pazarolta az energiáit. Öt nappal ezelőtt, miután a Dokkban elfogyasztotta ráksalátáját, átsétált a barátnőivel a fesztivál hajógyári bejáratához, és az egyik biztonsági őr rádióján tudatta vele, hogy bár kell egy hét együttlét, de öt év már túlzás, ő elköltözik, viszi a gyereket is (talán emlékebe vagy túsznak, ezt nem tudta azóta sem eldönteni), vigyázzon magára, mert annyit mindenképpen megtanult mellette, hogy a fényhidak rettentő magasak és ezért fokozottan veszélyesek.

Rágyújtott, de valahogy nem esett jól a füst, két slukk után eldobta, aztán lassan elindult a rámpán a keverőállás felé. A hangládák – a zűrzavar pontosan szerkesztett, fegyelmezett hasábjai – tömör, fekete tömbökként álltak elől, feje felett meg ott lógott a sok száz ezüst színű lámpa, mint számban a fogak vagy még inkább egy középkori gyalogsági század sisakerdeje, az Altmanok titáni nehézpáncélosai. Leült egy erősítőre és elővette a laposüvegét. Tudta, hogy nem szabad kapkodnia. Az ember harminc felett nem sietheti el. Felesleges. Ivott.

Cefetül érezte magát, mint az a kisgyerek, akit az apja mindennap kiráncigált ide, aztán azonnal elhagyott valahol, valamelyik kocsmánál, ahol berúgott. Az irodán négy napig minden kora délután kiakasztották a kisfiú fotóját „ki látta?” felirattal, s ha ráleltek, már úgy hozták be a programszervezőkhöz, mintha ott lakna, aztán ma reggelre az apja képe is kikerült, mert ő is elveszett valahol... A jó büdös francba! A szájában kimondhatatlanná olvadt, darabjaira esett mondatok. Szétrágózott felkiáltások és vallomások morzsái az ínyére, a szájpaddlására tapadva. Az apák nem tehetik meg, hogy felszívódjanak!

Ült ott, mintha szándékosan, mintha várt volna valakit, akivel valami dolga volna még, és még mosolygott is, hogy páran a fűvön fekvők közül megilletődve nézik, ahogy ott izogat a színpad oldalában, biztos fontos ember, gondolják magukban, várakozik nyakában a nagyszínpadi belépővel, dedikált turné pólóban, bár ez utóbbi onnan lentről biztosan nem volt látható, csak a beavatottak irigylésre méltó magabiztossága és nyugalma lehetett kivehető, az, hogy ott van, ahová mindenki vágyik, és ami elérhetetlen, mint a Tejút.

Nézte a távoli sátrakat, meredeztek, mint vesszők egy befejezetlen mondatban. A tér központozása. Kóvályogtak az emberek, akár a költői képek másodlagos jelentései.

Felállt, az üveget letette a keverőpultra, aztán felnézett a három emelet magas fém szerkezetre. Nem tűnt csábítóbbnak, mint az élete. De legalább nem volt alacsony. Leccsatolta övtáskáját, az üveg mellé helyezte, aztán kipakolta nadrágja oldalzsebeit, a zseblámpát, a fogót, a kombinált kést, a szinte új szigetelőszalag hengert és az ebéd- és vacsorajegyeit sorban odapakolta a pult tetejére. Két suhanc felállt a földről és a színpad

elejéhez rohantak, angolul üvöltöztek valamit, talán, hogy vigye fel őket is oda, nem értette, már régen nem értett semmit, nem is felelt, csak visszaintegetett, mintha fellépés után volna, mintha zenész volna, mintha tombolna a tömeg.

Aztán odalépett az egyik alumíniumoszlophoz és lerúgta tornacipőjét. Hűvös volt a fekete műanyag. Ahogy mászni kezdett, megmaradt rajta a talpa nyoma. Hamar felért a trégerékig. Megállt, kihúzta magát, mellét kidomborította, mint egy légtornász a kupolában a trapéz szám előtt. A suhancok odalenn nem hagyták abba, megemelték feléje a sörük, az egyikük csillagszórót gyújtott, azzal rohangált a színpad előtt. Tetszett nekik, amit csinál, és igyekeztek nagyobb csődületet szervezni a mutatóvány előtt.

Három emelet magassal könnyebb volt már a teste. Mintha valami taszítaná. Emelné. Leccapolódott a lelkéből pár mázsányi földközelség, szinte lebegett. Elindult keresztben a világítási híd egyik keskeny merevítő rúdján a színpad felett. Alig érezte, hogy van bármi is a lábai alatt.

Mint Krisztus a vízen, gondolták odalenn. Már vagy húszan voltak, és mind tapsoltak neki. Na, valami ilyesmire vártak eddig. A nagy mutatóványra. Valami igazán agyament örütségre. Üvöltöztek és ugráltak örömben, a karjukat lengették felé, és egyre többen és többen jöttek. Nem érdekelt. A fiára gondolt. Az apák nem érdemlik meg, hogy az életükből felszívódjanak... Lassan átért.

A színpad felett, nagyjából az út háromnegyedénél egy belógó reklám molinót kellett félrehajtania. Előrenyúlt, eltolta maga elöl, óvatosan tovább lépett a vason. Lebbent az anyag, aztán visszazuhant. Odalenn a merevítő rúd túlsó végét lesték mindannyian, ahol fel kellett volna bukkannia. De nem került elő. Nem láttak semmit. Semmi sem mozdult. Csak az a molinó csapódott fel a szélben, de mögötte is üresek voltak az állványzat elemei. Az összecsoportosult fiatalokat ez sem döbbenetette meg. Az előre be nem jelentett program nagyszerű meglepetését látták ebben is. Trükk. Kreck. Buli. Nem minden különös, ami nem mindennapi.

Mintha elrepült volna.

A színpadi bejáráshoz közben egy másik kamion érkezett, a holnapi koncert hangszerivel. Föntről megközelítőleg úgy festett, mintha egy nagy felkiáltójelet rajzoltak volna a porba a bejáró elé. Jelek jelentés nélkül. A sofőr kiszállt, rágyújtott, aztán elindult az összeverődött, kiáltozó, tomboló tömegen át a bázis felé. Bolondok, gondolta, bolondok, még az üres színpadra is odaképzelnék valamit. Felnézett arra, amerre a gyerekek, de csak azt látta, hogy sorban kialszanak a reflektorok. Meg vannak ezek kergülve jó dolgukban, morgott magában, beiszak itt, aztán azt hiszik, ők a Pilátus meg a Credo egy személyben. Pilátusról eszébe jutottak a lakomák, arról meg a saját vacsorája. Talán még nyitva van a konyha, mert a vírlit már nagyon unom. Rengő hasa pár gyerkőcnél legalább akkora sikert aratott, mint a fényhídon látott előbbi produkció.

Elhessegette őket maga elöl, aztán tovább poroszkált az éjszakában, fekete batyuját hurcolva a vállán. Úgy nézett ki, mint egy hatalmas polip, mely nem ereszti csápjaival, pedig csak egy kopott sporttáska volt, tiszta alsóval és egy nyelet otthoni borral.

A gyerkőcök is kifeküdtek, mint telefonszámok egy jegyzetlapon. Ki össze, ki szét. Csend lett. Sötét.

S a Nagyszínpad összeharapott a sűrű, idegenszerű, nehéz éjszakán.